

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1896.

Första Kammaren.

N:o 5.

Onsdagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 3, 4 och 5 i denna månad.

Anmälles och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 15, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande;

n:o 16, i anledning af väckt motion angående ersättning till läns-
mannen N. M. H. Sunding för mistad åklagareandel; och

n:o 17, i anledning af väckta motioner om skrivelser till
Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående inlösen
till statsverket af frälseskatteräntor; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 7, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag
till lag, innefattande vissa bestämmelser angående god man för från-
varande delegare i dödsbo, dels ock väckt motion angående delgifning
af testamente med arfvinge, som vistas å okänd ort;

n:o 8, i anledning af justitieombudsmannens framtällning rörande
lösen för gravationsbevis;

n:o 9, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af
117 § skiftesstadgan;

n:o 10, i anledning af väckt motion om tillägg till 26 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891;

n:o 11, i anledning af väckt motion om tillägg till 35 och 53 §§ i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891; och

n:o 12, i anledning af väckt motion om sådan ändring i gällande konkurslag, att borgenär förhindras att genom uppgifvande af oriktig fordran utöfva obehörigt inflytande på konkursförvaltningen.

Företogs val af en ledamot i lagutskottet efter numera statsrådet herr Annerstedt; och befans, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedd herr *Rudebeck* med 77 röster.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr	<i>Almgren, Fredrik</i>	med 71 röster,
"	<i>Bohnstedt</i>	" 71 "
"	<i>Cederberg</i>	" 71 "
"	<i>Ekdahl</i>	" 71 "
"	<i>Falk</i>	" 71 "
"	<i>Grundberg</i>	" 71 "
"	<i>Helander</i>	" 71 "
"	<i>Kerfstedt</i>	" 71 "
grefve	<i>Lewenhaupt</i>	" 71 "
herr	<i>Ljungberg</i>	" 71 "
"	<i>von Möller</i>	" 71 "
"	<i>Nyström, Carl</i>	" 71 "
"	<i>Nyström, Thomas</i>	" 71 "
"	<i>Pehrsson</i>	" 71 "
"	<i>Pettersson, Fredrik Emil</i>	" 71 "
"	<i>Sandberg</i>	" 71 "
"	<i>Stephens</i>	" 71 "
"	<i>Stridsberg</i>	" 71 "
"	<i>Stråle</i>	" 71 "
"	<i>Säve</i>	" 71 "
"	<i>Torelius</i>	" 71 "
"	<i>Wallin, Wilhelm</i>	" 71 "
"	<i>Weinberg</i>	" 71 "
"	<i>Widmark</i>	" 71 "

Företogs val af sex suppleanter för de valmän, som af kammaren fått i uppdrag att utse Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för dessa valmän utsedde:

herr <i>Wester</i>	med 51 röster,
” <i>Björklund</i>	” 51 ”
” <i>Tham, Sebastian</i>	” 51 ”
” <i>Bergström</i>	” 51 ”
” <i>Hallgren</i>	” 51 ”
” <i>Schröder</i>	” 50 ”

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr brukspatron m. m. *G. Benedicks* insjuknat i akut lungkatarrh och under den närmaste tiden måste vara sängliggande, varder härmed på begäran intygadt.

Johan Rodling,
extra prov. läkare.

Vid föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 8 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af ett jordområde i Djeknehytteroten i Avesta socken af Kopparbergs län, och

n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af länsmansbostället $\frac{1}{4}$ mantal Galtabäck n:o 1 Fösingsgård i Kronobergs län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran lagutskottets den 8 innevarande månad bordlagda utlåtanden n:is 5 och 6.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 5 och 8 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphäfvande af föreskrifterna angående borgareed; och

n:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser rörande sammanläggning af straff,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Herr Rudebeck erhöll på begäran ordet och yttrade: Då kammaren nu behagat utse mig till ledamot af lagutskottet, får jag vördsamt anhålla om entledigande från det mig förut lemnade uppdraget att vara ledamot af bevillningsutskottet.

Denna anhållan bifölls, hvarefter kammaren, på framställning af herr talmannen, beslöt att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa lördag, företaga val af en ledamot i bevillningsutskottet efter herr Rudebeck.

Ledighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar beviljades herr *Dahlberg* från den 14 och herr *Sandberg* från den 15 innevarande februari.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som under dagen bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 11,44 f. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 14 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 13, i anledning af väckt motion om lagbestämmelser angående arfvode för utredning af dödsbo;

n:o 14, i anledning af väckt motion angående ändring i kongl. förordningen om fattigvården den 9 juni 1871, i fråga om hemortsrätt; och

n:o 15, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1896 den 12 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren *Axel Ferdinand Thollander* 48 röster, i följd hvaraf herr revisionssekreteraren *Axel Ferdinand Thollander* blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

W. Stråle. Adolf Helander. J. Johansson. Gust. Lagerbring.

År 1896 den 12 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren *Hugo Erik Mauritz Bohman* 47 röster, hvarjemte en röstsedel kasserades,

i följd hvaraf herr revisionssekreteraren Hugo Erik Mauritz Bohman blifvit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

W. Stråle. Adolf Helander. J. Johansson. Gust. Lagerbring.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag af protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till den paragraf derom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran statsutskottets den 12 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 15—17 och lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 7—12.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle på föredragningslistan till nästa sammanträde uppföras främst bland utskottsbetänkandena.

Kammaren åtskildes kl. 2,38 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr statsrådet *Annerstedt* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ändrad lydelse af 2 § 4:o och 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen; samt

2:o) med förslag till lag om rätt till fiske, lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna;

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet;

n:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende;

n:o 19, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

n:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring af gällande bestämmelser rörande förräntandet af Hjelmare kanal- och slussverks reparationsfond; och

n:o 21, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

Företogs val af en ledamot i bevillningsutskottet efter herr Rudebeck; och befans, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedd herr *Almqvist* med 72 röster.

På framställning af herr talmannen beslöt kammaren att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa onsdag, anställa val af en suppleant i bevillningsutskottet efter herr *Almqvist*.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 13—15.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 15, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Ifrågasatt
ersättning till
länsman
N. M. H.
Sunding för
mistad
åklagare-
andel.*

Föredrogs å nyo statsutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion angående ersättning till länsman N. M. H. Sunding för mistad åklagareandel.

Herr *Treffenberg*: Jag har begärt ordet för att fästa kammarens uppmärksamhet på en omständighet, som synes mig icke vara utan all betydelse vid bedömandet af den föreliggande frågan.

Sålunda vill jag redan nu anmärka, att den parallel, som motiönären och med honom utskottet uppdrager emellan det mål, hvarom nu är fråga, och det under förra riksdagen behandlade svenoniuska beslagsmålet, icke är fullt exakt, enär uti detta mål icke, såsom händelsen var med målet rörande länsman *Svenonius*, man hört talas om något slags diplomatisk intervention, som kunnat inverka störande på den lugna och regelbundna procedur, hvilken vanligen utmärker mål mellan parter, som äro svenska undersåtar.

För att klargöra skilnaden emellan de begge målen, ber jag få här erinra om vissa data och fakta i det mål, som rörde länsman *Svenonius*.

Herrarne torde sålunda minnas, att den 10 maj 1890 inlemnades till Kongl. Maj:t af *Giles Loder*, *Svenonii* motpart i målet, en ansökan att, emot stäld borgen, få fritt disponera det beslagtagna virket. Två dagar derefter, den 12 maj, protesterar engelska ministern emot beslaget, derefter hinner landshöfdingen i Norrbottens län höras i målet, och redan den 16 maj är målet färdigt att föredragas i konseljen

och Loders ansökan beviljas. Det kan man kalla ferm expedition. Samma iltägsfart utmärker äfven behandlingen af Loders sedermera inkomna nådeansökan, i det att, sedan högsta domstolen afgifvit sitt tillstyrkande utlåtande den 26 juni, Loders ansökan *samma* dag föredrages i konseljen och beviljas.

Jag klandrar nu visst icke allt detta. Tvärtom skulle ju regeringen varit från sina sinnen, i fall den icke bifallit Loders nådeansökan. Men icke för ty svider det i mitt fosterländska bröst, då jag tänker derpå, att, då man här märkte att den brittiska leoparden sträckte fram sina tassar, man icke i vårt lilla land vågade tillropa den ett "hands off". Det var det otrefliga intrycket af denna intervention, som — jag uppgaf det alldeles tydligt under förra riksdagen — bestämde mig för att genom min motion i ämnet söka bereda länsman Svenonius någon godtgörelse.

Annorlunda äro, i viss mån, förhållandena i detta mål. Det har gått sin gilla gång. Häradsrättens utslag har vunnit laga kraft, någon ansökan om fri disposition af det beslagtagna virket har icke skett och nådeansökan har blifvit beviljad utan att man förnummit, att den engelske ministern rört på sig i nu ifrågavarande mål. Hade så varit förhållandet, hade vi nog fått veta det genom herr Hedins reservation till 1891 års konstitutionsutskotts betänkande. Han afgaf nemligen då en vidlyftig reservation, deri han väl omnämner den engelske ministerns uppträdande i målet mellan Loder och Svenonius, men det förekommer intet angående en sådan intervention i målet mellan Lewis Miller och länsman Sunding.

Oaktadt sålunda omständigheterna i dessa begge mål icke äro fullt lika hvarandra, och det ju kan vara tvifvelaktigt, huruvida, derest här icke andra omständigheter skulle föranleda dertill, Riksdagen, blott för konsekvensens skull, skulle anse sig bunden att bevilja någon godtgörelse åt länsman Sunding, och fastän jag anser, att Sunding, lika litet som Svenonius, lidit någon rättskränkning, anser jag likväl billighetskänslan äfven i detta mål kräfva, att någon godtgörelse beviljas åt länsman Sunding, och det af det skäl, att man icke bör glömma, att han i detta mål gått miste om ett honom, genom laga kraftvunnet utslag, tilldömdt högst betydande ersättningsbelopp. Och det är icke utan, att minnet äfven af detta mål kvarlemnar en viss bitter bismak, ty man kan endast med svårighet frigöra sig från den föreställning, att Kongl. Maj:t, då fråga gälde att skifta emellan en svensk undersäte och en utlänning, icke haft fullt samma handlingsfrihet som om det gällt blott inhemska män, i hvilket fall jag dock är fullt öfvertygad om att slutresultatet blifvit och bort blifva detsamma, som nu blef händelsen i det Millerska målet. Jag är därför, mine herrar, böjd för att bevilja länsman Sunding någon godtgörelse och skall i följd deraf framställa yrkande på bifall till reservationen.

Men jag har ännu några ord att tillägga. Om kammaren nemligen skulle finna sig af omständigheterna i öfrigt manad att bevilja en godtgörelse åt länsman Sunding, så hoppas jag, att kammaren åtminstone icke låter afskräcka sig derifrån af respekt för ett slagord,

*Ifrågasatt
ersättning till
länsman
N. N. H.
Sunding för
mistad
åklagare-
andel.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ersättning till
länsmännen
N. M. H.
Sunding för
mistad
åklagare-
andel.
(Forts.)*

som, då fråga om dotation till länsman Svenonius under förra riksdagen var före, — såsom jag gerna vill antaga — i hastigt mod utslungades från ett håll, der man eljest är van att finna mycket skarpsinne paradt med allsköns billighetskänsla. Från det hållet sökte man nemligen göra gällande, att en godtgörelse till länsman Svenonius skulle vara liktydig med en *nationalbelöning*, hvaraf han icke gjort sig förtjent. Jag ber dock, mine herrar, få fästa uppmärksamheten derpå, att en nationalbelöning och en godtgörelse af det slag, som då var och nu är fråga om, hafva ingenting annat gemensamt med hvarandra än, om jag så må säga, deras yttersida. — Likheten mellan de båda frågorna inskränker sig till deras formella behandling, i det att de begge tillhöra Riksdagens pröfning. Materielt sedda eller till sin inre karakter äro de, som hvar och en kan begripa, himmelsvidt skilda från hvarandra. En nationalbelöning utgör ett uttryck för hela nationens behof att hedra sina store män för utomordentliga förtjenster om fäderneslandet. — "*Aux grands hommes la patrie reconnaissante*" — under det att denna lilla handpenning åt de båda länsmännen ju icke kan anses vara annat än ett uttryck af Riksdagens önskan att i någon mån soulagera dem för de motgångar, som drabbat dem till följd deraf, att de, trots laga kraft vunna utslag, gått miste om dem tilldömda betydande bötesandelar. Det kan ju äfven vara möjligt, att en godtgörelse till dessa persouer kunde anses vara ett uttryck äfven för någonting annat, ehuru jag icke är så säker på, att alla andra betrakta *den* sidan af saken med samma känslighet som jag sjelf, ett uttryck nemligen för Riksdagens önskan att i någon mån tillfredsställa en af omständigheterna i begge målen pinsamt berörd rättskänslas kraf.

Huru farliga emellertid dylika slagord äro, då de skola digeras af kritiklöst folk, bevisas bäst af en artikel med den prunkande öfverskriften: "*nationalbelöning*", som i somras blef synlig i en af våra större tidningar, Stockholms Dagblad. Der förutskickar tidningen en oförskämd insinuation angående motivet för mitt uppträdande i saken, hvilket, enligt tidningens förmodan, skulle vara missnöje med regeringen, med hvilken jag dock på den tiden icke hade det ringaste otaldt, om jag också nu kan hafva det, som herrarne nog skola få erfara, i händelse den bebådade rösträttspropositionen framkommer. Men sedan, som sagdt, tidningen undangjort min afbasning, tager den Riksdagen i en sträng upptuktelse för att Riksdagen beviljat den s. k. nationalbelöningen.

Icke för ty, mine herrar, och äfven med fara för mig och Riksdagen att få en ny afbasning, tillåter jag mig att yrka bifall till reservationen.

Herr Wijk: Den föregående högt ärade talaren har framhållit, att det skulle vara någon skilnad emellan målen Sunding—Lewis Miller och Svenonius—Giles Loder. För min del har jag icke kunnat finna, att det i realiteten är någon skilnad dem emellan. I båda fallen har, efter kongl. förordningen den 23 september 1887, virket blifvit beslagtaget, i båda fallen hafva vederbörande blifvit fälda i härads-

rätten och i båda fallen hafva de sökt nåd hos Kongl. Maj:t, hvilken Kongl. Maj:t skänkt dem på såväl högsta domstolens som Konungens rådgifvares tillstyrkan. Statsutskottet stälde sig förra året på afslag, och jag kan icke finna annat, än att, då Kongl. Maj:t har benädningsrätt, också åklagaren måste taga konsekvenserna af denna rätt. Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

*Ifrågasatt
ersättning till
länsmanen
N. M. H.
Sunding för
mistad
åklagare-
andel.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande utlåtande yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, af herr *Treffenberg*, att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och antaga det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet afgifna reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till herr *Treffenbergs* yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet afgifna reservation.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 51.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 17, i anledning af väckta motioner om skrivelser till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående inlösen till statsverket af fräseskatteräntor, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 7, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser

angående god man för frånvarande delegare i dödsbo, dels ock väckt motion angående delgifning af testamente med arfvinge, som vistas å okänd ort, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstält.

Om lösen för
vissa gravationsbevis.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, i anledning af justitieombudsmannens framställning rörande lösen för gravationsbevis.

Herr Berg, Gustaf Axel: Då jag nu begärt ordet för att yttra några ord i denna fråga, skall jag icke alls beröra frågan om den större eller mindre lösen, som kan för gravationsbevis ifrågakomma. Jag skall endast anhålla att få i största korthet inlägga en gensaga emot ett af justitieombudsmannen gjordt uttalande, hvilket uttalande, enligt mitt förmenande, strider emot de allmänna principerna för lagstiftningen angående fastighetsböcker. Justitieombudsmannen säger nemligen, — hans ord återfinnas på sid. 11 i betänkandet — "att man vid ordnande af frågan om lösen för gravationsbevis för längre tid tillbaka än 10 år kunde och borde utgå derifrån, att domaren för att kunna lemna uppgift om de nyttjanderätts- och dermed likställda in-teckningar, som vore beviljade för längre tid tillbaka än 10 år före bevisets utfärdande, endast behöfde genomgå egendomens upplägg i fastighetsboken."

Nu torde det vara för kammaren allmänt bekant, att till principerna för den nya lagstiftningen angående fastighetsböcker hör att, för den händelse det skulle uti något fall förefinnas olikhet mellan fastighetsboken och protokollet, är det protokollet, som skall hafva vitsord. Under sådana förhållanden synes det mig vara ett häremot stridande tillvägagående att fastslå, att vid utfärdande af gravationsbevis domaren har att, hvad nyttjanderätts- och servitutsin-teckningar angår, endast genomgå, såsom det heter, "egendomens upplägg i fastighetsboken". Jag har velat göra denna anmärkning för att denna synpunkt må tagas i betraktande vid de åtgärder, som komma att vidtagas med anledning af den skrifvelse, som Riksdagen nu helt säkert kommer att besluta.

Herr Ölander: Den föregående talaren uppgaf, att justitieombudsmannen i sitt uttalande skulle hafva frångått den princip, som vore allmänt antagen i fråga om fastighetsböckers giltighet. Den här åsyftade principen är nog fullt riktig i allmänhet, men i det speciella fall, hvarom nu är fråga, torde densamma icke vara tillämplig. Det är nemligen föreskrifvet, att in-teckningar för nyttjanderätt och servitut gälla utan förnyelse endast i det fall att de äro införda i häradets in-teckningsbok; om så ej skett, hafva de icke någon betydelse. Det är således alldeles gifvet, att om det före de sista tio åren finnas än aldrig så många nyttjanderätter in-tecknade enligt rättens in-teckningsprotokoll, hafva de icke någon gällande kraft, om de ej tillika äro införda i in-teckningsboken. Hvarför skall man då

behöfva genomse inteckningsprotokollen. Det är ju endast anteckningarna i boken, man här har att rätta sig efter. Man kan ju visserligen anmärka, att inteckningen kan vara införd i orätt bok eller på orätt upplägg. Men då är den ju icke införd såsom den bör vara, och då har den icke gällande kraft. I fråga om nyttjanderätt och servitut är boken sålunda ovilkorligen det enda, man har att rätta sig efter och som bör ligga till grund vid utfärdande af gravationsbevis.

*Om lösen för
vissa gravationsbevis.
(Forts.)*

Den af justitieombudsmannen uttalade åsigt är sålunda, enligt min tanke, fullkomligt riktig; och jag ber därför att för min del få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hasselrot: Den fråga, som väckts och berörts af de föregående talarne, har flera gånger förut i denna kammare vidlyftigt debatterats, och juristerna hafva, såsom af deras yttranden framgår, varit af olika meningar i densamma. För egen del står jag på samma ståndpunkt som herr Berg, och jag tillåter mig påminna, att en så framstående jurist som häradshöfding Bergström med ifver, värme och kraft förfäktade denna mening. Dock tror jag, att det är af föga betydelse för denna fråga, huruvida den ena eller andra åsigten är den riktiga. Detta tror jag nog regeringen tager i öfvervägande vid utfärdandet af bestämmelser om gravationsbevis. Jag tillåter mig yrka bifall till det framställda förslaget.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 12 och 14 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af 117 § skiftesstadgan.

*Ifrågasatt
ändring af
117 § skiftes-
stadgan.*

Herr Hasselrot: Vid tre föregående tillfällen har ett förslag, som öfverensstämmer med det nu föredragna, förelegat till Riksdagens behandling och alla tre gångerna af denna kammare afslagits. Jag tillåter mig yrka, att kammaren denna gång förfar på samma sätt.

Det är en gammal erkänd grundsats icke allenast i vårt land, utan i så godt som alla civiliserade länder, att domare skall vara så till vida oafsättlig, att han icke skall vid utöfning af sin befattning vara beroende af allmänhetens ofta nyckfulla åsikter. Efter dom och ransakning skall domaren kunna skiljas från sin befattning, icke på andra grunder.

Men den ifrågasatta förändringen lider äfven af praktiska olägenheter. Vi hafva ty värr frångått den nyssnämnda grundsatsen beträffande nämndemän; dessa väljas nemligen endast för sex år, och erfarenheten manar alldeles icke att fortgå på den vägen. I de domsagor jag har närmare kunnedom om, är förhållandet, att då nämndeman tjenat ut sina sex år, är det icke vanligt att han väljes om,

*Ifrågasatt
ändring af
117 § skiftes-
stadgan.
(Forts.)*

äfven om han är duglig, erfaren och förständig. I de olika socknarna komma yngre krafter och personer fram, och i de flesta fall får man nya män. Det är dock äfven beträffande nämnden viktigt, att den har vana och erfarenhet, särskildt vid sådana förrättningar, som syner och dylikt. Omsättningen inom nämnden har nu blifvit mycket stor, men erfarenheten och dugligheten hafva icke vunnit.

Olägenheterna af en sådan bestämmelse äro dock vid häradsnämnderna mindre, än de skulle blifva vid egodelningsrätten. Nämnden har endast kollektiv rösträtt, och om det finnes åtminstone några pålitliga och erfarna ledamöter, äro olägenheterna icke synnerligen stora. Vid egodelningsrätten åter har hvar och en ledamot lika röst som ordföranden, och om man tänker på de ofta svåra och invecklade ärenden, som egodelningsrätten har att handlägga, och huru nödvändigt det är att ledamöterna hafva vana, insigt och erfarenhet, finner man, huru äfventyrligt det skulle vara att ställa dem på omval. Det kan gå an, om det är en gammal och van domare, som sjelf handlägger egodelningsrättsmålen, ehuru äfven han ofta behöfver stöd och hjälp af erfarna ledamöter. Men det är ej ovanligt i vårt land, att man nödgas taga rätt unga personer att sköta domarekall. Huru går det då, om ledamöterna i egodelningsrätten icke äro vana, erfarna och med göromålen hemmastadda män? Nu är förhållandet åtminstone i mellersta och södra Sverige, att det icke förekommer många sådana förrättningar, kanske en å två om året. Huru lång tid går då åt, innan en egodelningsrättsledamot vinner vana och erfarenhet? Kanske sex år! Och då skall han ställas på omval.

Förhållandena beträffande egodelningsrättens ledamöter och nämndemännen äro ej heller för öfrigt lika. Nämndemannen har i allmänhet ingen ersättning. Med ledamotskap i egodelningsrätt följer åter, utom det sociala anseendet, rätten att få ersättning för allt hvad som göres. Det är således mycket mera sannolikt, att man får nya personer i stället för de gamla i egodelningsrätt än i nämnd, om båda ställas på omval. Med de nuvarande bestämmelserna kan visserligen den olägenheten vara förenad, att en egodelningsrättsledamot på grund af ålder blifver mindre duglig att sköta sin tjänst, men ändå ej tager afsked. I de allra flesta fall kan dock detta hjälpas dermed, att ordföranden vänligt och grannlaga säger honom, att han bör lemna sin befattning. Finnes fall, då detta icke hjälper, har man en annan utväg, nemligen att införa bestämmelse om en åldersgräns.

Det gäller ju redan, för de af konungen tillsatta domare att de skola afgå vid 65 å 70 år. En dylik åtgärd vore tillräcklig för att råda bot på de olägenheter som påpekats, men den åtgärd som nu föreslagits går för långt och jag tror, att den komme att i väsentlig mån skada den institution, som man vill gagna.

Jag tillåter mig yrka afslag på lagutskottets förslag.

Herr von Stapelmohr: Då jag i lagutskottet deltagit i behandlingen af förevarande ärende, skall jag bedja att få yttra några ord till försvar för utskottets förslag.

Den föregående talaren har framhållit såsom hufvudsakligt skäl

mot bifall till hvad lagutskottet hemställt, att ett sådant bifall skulle stå i strid mot grundsatsen om domares oafsättlighet, hvilken grundsats icke finge i någon mån rubbas. Det kan vara sant, att denna grundsats teoretiskt är erkännansvärd och riktig, men dock icke så, att den icke tål undantag. Lagstiftaren har insett detta, och 1872 infördes den bestämmelsen, att ledamöter i häradsrätt skulle väljas för endast sex år. Detta är ett stort och viktigt afsteg från den anförda grundsatsen.

Samme talare har påstått, att denna lagförändring icke var välbetänkt utan vållat olägenheter. Möjligen har det visat sig så på ett och annat ställe, men öfver hufvud taget måste man väl medgifva, att häradsrätternas anseende är lika stort nu som före lagförändringen och att insigter, erfarenhet och redbarhet hos häradsnämnderna icke i någon mån förringats. Mot denna grundregel om domares oafsättlighet bör ställas en annan grundtanke, som ej bör underskattas, nemligen den, att folkets insats eller deltagande i rättskipningen bör hvilas på folkets förtroende, och således ej utöfvas af den, som icke mer åtnjuter allmänhetens aktning. Denna grundtanke synes mig kunna väl tillämpas i fråga om val af egodelningsrättsledamöter. Det kan visa sig, att valmännen tagit fel vid val af ledamot i egodelningsrätt. De hafva kanske uppskattat för högt vissa egenskaper hos den valde, men förbisett andra, hvilka göra att han icke väl lämpar sig för domarevärfvet, eller att till följd af ålder och sjuklighet den valde, huru redbar och bra han än må vara, icke vidare förmår att på tillfredsställande sätt fullgöra sitt uppdrag. Det kan äfven hända, att en ledamot i egodelningsrätt, ehuru han är skicklig och erfaren, dock genom mindre ordentligt lefnadssätt, genom invecklade affärsförhållanden eller mindre redbara handlingar förverkat allmänhetens aktning och förtroende. I dylika fall kan jag icke finna, att det är med domstolens eller allmänhetens bästa förenligt, att en sådan person sitter kvar i egodelningsrätten, utan bör det gifvas valmännen ett medel i händerna att få honom aflägsnad och utbytt mot en annan. En ordförande i egodelningsrätt kan icke heller vara synnerligen väl betjent med att till medlem af rätten ega en person, hvars ledamotskap icke vidare uppbäres af den grundval, hvarpå den bör hvilas, eller det allmänna förtroendet.

Den föregående talaren uttalade den farhågan, att genom en lagförändring, så att ledamöter i egodelningsrätt skulle väljas endast för sex år, kunde den sakkunskap och erfarenhet som erfordras hos en egodelningsrätt äfventyras. Jag tror, att denna farhåga är öfverdrifven och håller snarare före, att valmännen skola låta sig angeläget vara att, om en ledamot af egodelningsrätten med oveld, skicklighet och nit motsvarat förtroendet, återvälja honom, om han så önskar. Det kan nog blifva exempel derpå — det vill jag icke bestrida — att vid nya val af ledamöter i egodelningsrätten en täflan kan uppstå att vinna de små inkomster, som följa med tjensten, och det högre sociala anseende, som befatningen medför; men sjelfva valkorporationen — hemmansegarne — och sättet för verkställande af valet, hvilket sker inför häradsrätten genom socknevis utsedda ombud, synas mig innebära starka garantier för att intriger icke skola få så fritt

*Ifrågasatt
ändring af
117 § skiftes-
stadgan.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring af
117 § skiftes-
stadgan.
(Forts.)*

spelrum såsom t. ex. vid val af nämndemän, hvilket eger rum å kommunalstämma, dervid en hvar, som har rösträtt i stämman, har en röst.

Egodelningsrättsledamotens uppgift står i mångt och mycket nära gode manns i skiftesförrättning. God man för skiftesförrättning väljes numera för endast sex år. Han har till uppgift icke blott att vara rådgifvare åt skiftesförrättaren, landtmätaren, utan skall med honom deltaga i beslut af ganska vigtig beskaffenhet såsom om skiftets fortgång och verkställighet. I andra afseenden skall han tillika med landtmätaren afgifva utlåtande. Och i sådana frågor är det som egodelningsrätten hufvudsakligen har att ingå i bedömande, i händelse frågorna hänskjutits till egodelningsrättens pröfning, vare sig genom besvär eller underställningsvis. En skiftesgodman skall aflägga ed, då han tillträder befattningen. Vid skiljaktiga meningar mellan gode männen och skiftesmannen gäller, enligt skiftesstadgan, den mening som har de flesta för sig. Skiftesstadgan ställer därför ganska likartade fordringar på egenskaperna hos skiftesgodemännen och hos egodelningsrättens ledamöter. Om skiftesgodemännen säges det, att de skola vara "i jordbruk kunnige och erfarne"; och om ledamöterna i egodelningsrätten, att de skola vara i "landthushållning kunnige". Vid sådant förhållande förefaller det mig alldeles icke olämpligt att samma tidsbestämmelser gälla för val af ledamöter i egodelningsrätt som för val af skiftesgodemän, och därför tillåter jag mig att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hammarskjöld: Den siste talaren har framhållit de vanliga skäl, hvilka kunna tala för möjligheten att få ombyte af domarepersonal. Jag vill visst icke förneka, att domares oafsättlighet understundom kan hafva sina olägenheter. Men om jag väger olägenheterna och fördelarne mot hvarandra, kan jag icke frångå att i princip vara en vän af domares oafsättlighet. Denna princip har man, såsom redan af den föregående talaren blifvit nämndt, frångått i afseende på nämndemän, och detta skulle nu vara ett skäl att frångå densamma äfven i afseende på ledamöterna i egodelningsrätten. Här föreligger dock, enligt mitt förmenande, icke oväsentliga skilnader. Ledamöterna i nämnden äro många och hafva likväl tillsammans blott en kollektiv röst gent emot domaren, under det att egodelningsrättens valde ledamöter äro endast tre, af hvilka hvar och en har en röst lika väl som domaren. Dessa ledamöters inflytande på slutresultatet måste därför i regeln blifva långt större än fallet kan vara med de valde nämndemännens. Vidare är att märka, att ledamöterna i egodelningsrätten hafva befattning med göromål, hvilka i regeln förutsätta syn på stället. Ett fel eller ett misstag vid bedömandet af jordmån, läge, värde och sådant mera är därför ofantligt mycket svårare att i öfverdomstolen afhjelpa och rätta än fallet i regeln är med de domar och utslag, som falla i häradsrätten. Visserligen finnas äfven der fall, då förhållandena kunna vara analoge, men jag säger *i regeln*. Faran af misstag är alltså uppenbarligen större i egodelningsrätt än i häradsrätt. Vidare är att ihågkomma, att de mål, som af egodelningsrätt skola behandlas, äro företrädesvis laga skiften och

hvad dertill hörer. Dessa ärenden pågå ofta under en längre tid, ibland många år. Det låter derfor tänka sig, att, särskildt när fråga är om stora skifteslag — och vi hafva, åtminstone i norra länen, sådana, hvilka omfatta hela socknar — det kan blifva af intresse för dem, å hvilkas egor laga skifte pågår, att så besätta den rätt, som skall affdöma de möjliga tvister, hvilka uppstå i anledning af detta skifte, att man är säker på att hafva goda vänner i rätten. Sådant är åtminstone tänkbart. Detta kan, säger man, inträffa i alla fall, äfven om man icke stadgar en bestämd tid för ledamöterna i egodelningsrätten. Ja, det är sant, men faran är dock större, om man stipulerar, att dessa ledamöter skola hvarjt sjetta år blifva underkastade omval. Det kan hända, att, medan skifte pågår, alla tre ledamöterna skola väljas under inverkan af personer, som sjelfva kunna förutse, att de skola komma att stå såsom parter inför denna domstol.

När jag lägger tillsammans alla dessa förhållanden och icke kan tro, att olägenheterna af det närvarande förhållandet äro så synnerligen stora, synes det mig, att jag vill instämna med den förste talaren, och jag anhåller derfor att få yrka afslag på det nu föreslagna betänkanudet.

I detta anförande instämde herr *Stråle*.

Herr Hasselrot: Den andre talaren i ordningen anförde såsom ett hufvudskäl för den af lagutskottet föreslagna förändringen, att val af ledamöter i egodelningsrätten grundar sig på förtroende, och när förtroendet hade upphört, borde också allmänheten lemnas tillfälle att taga tillbaka det uppdrag, hvilket lemnats på grundvalen af förtroende. Detta låter ju, som om det vore riktigt. Jag vågar dock fästa uppmärksamheten derpå, att allmänheten i regeln icke kan hafva reda på, om den valde personen visar sig lämplig eller icke; detta gifver sig till känna under handläggningen af ärendena, och derom få nog hans kamrater och ordföranden kännedom, men mycket sällan blir det bekant för den stora mängden af elektor, hvilka komma tillsammans från olika socknar för att välja eller omvälja dessa ledamöter. Det är således icke möjligt för valmännen att hafva reda på, huruvida de ifrågavarande personerna gjort sig förtjenta af förtroendet eller icke. Det är också, på sätt herr Hammarskjöld påpekat, från synpunkten af domstolens sjelfständighet ganska äfventyrligt.

Jag tillåter mig att i korthet redogöra för ett fall, egnadt att belysa detta förhållande.

I en trakt, som jag väl känner till, hade sedan lång tid tillbaka skiften egt rum, dock ej, såvidt jag förstår, i öfverensstämmelse med skiftesstadgan. Hela trakten var förlagd i byar, och skiftena tillgingo så, att alla delegarne i enlighet med sin önskan fingo bo kvar i byn och fingo sina lotter lagda långt ut i 5, 6, ända till 8 olika skiften af jord, belägna på ända till $\frac{1}{4}$ -dels å $\frac{1}{2}$ mil från gården. Sedan skiftades helgårdar i halfva och fjerdedelar i åttingar alltid så, att det byggdes ett nytt hus i byn, och så styckades alla de olika lotterna på dessa halfva, fjerdedels eller åttondels gårdar midt itu längs efter

*Ifrågasatt
ändring af
117 § skiftes-
stadgan.
(Forts.)*

lotterna. Det gick så långt, att det fans exempel på skiften så smala, att man icke kunde vända med häst och vagn, utan fick spänna ifrån för att kunna vända på sin egen teg. Och detta därför, att landtmätaren gick befolkningens önskningsar till mötes. Ingen klagade och skiftena fastställdes.

En ny domare kom till orten. Han ansåg dylika skiften icke förenliga med skiftesstadgan och satte ut ärendena till syn på stället; dervid befans, att utflyttning med största lätthet kunde låta sig göra, och att de, som skulle flytta ut, finga en lämplig egokomplex. Egodelningsrätten gaf föreskrifter i öfverensstämmelse härmed till mycken missbelåtenhet för delegarne för det dåvarande, men till stor belåtenhet numera. Om nu ledamöterna i egodelningsrätten varit föremål för omval kort tid efteråt, hade de säkerligen icke blifvit omvalde. Jag tror visst icke, att detta hade inverkat på deras beslut, men det kan ej vara lämpligt att ställa ledamöter i en domstol i en dylik ställning af beroende. Om det finnes någon befattning, der det är angeläget att man är oberoende, själfständig och står på egen botten, oberörd af allmänhetens tycke för ögonblicket, är det väl domarens, och att gå från den grundsatsen finner jag vara ganska äfventyrligt.

Herr von Stapelmohr: Då det under debatten ofta talats om domares oafsättlighet såsom en grundsats att orubbligt hålla fast vid, vill jag fästa uppmärksamheten vid, att uttrycket "oafsättlighet" icke är väl afpassadt för förevarande fall. Här är icke ifrågasatt att införa bestämmelser, hvarigenom egodelningsrättens ledamöter när som helst skulle kunna afsättas, utan endast att begränsa deras tjenstetid, under hvilken tid de skola vara lika oafsättliga som nu. Den talare, som sist hade ordet, nämnde, att vid nytt val efter en afgående ledamot i egodelningsrätten hans valmän icke kunna hafva fullkomlig kännedom om, huru den ifrågavarande personen skött sitt värf, och huruvida han är duglig att fullgöra det honom lemnade förtroendet. Detta kan i viss mån vara sant, nemligen då det gäller rent juridiska förhållanden. Hvad åter beträffar hans duglighet i de mera praktiska värf, som tillhöra honom som egodelningsrättsledamot, tror jag, att valmännen lika väl, om icke bättre än rättens ordförande, förstå hvad mannen duger till.

En annan talare har, om jag ej missuppfattade honom, framkastat en förmodan, att om en lagförändring uti ifrågavarande syfte skulle komma till stånd, skulle möjligen kunna inträffa, att egodelningsrättsledamöter för att blifva omvalda skulle, glömska af sin domareed, svika hvad lag och pligt bjuda och låta sig påverkas i sina beslut af en önskan att behaga allmänheten. Jag har i detta fall en bättre uppfattning om valmännen och tror snarare, att, om valmännen finna, att en egodelningsrättsledamot är så pligtförgäten, de icke återvälja honom.

Herr Hasselrot: Endast ett par ord för att icke blifva missförstådd.

Jag uttryckte mig visst icke så, som den siste talaren sade. Jag

förklarade mig vara förvissad om att egodelningsrättsledamöterna skulle hafva dömt på samma sätt, äfven om de varit underkastade omval, men jag sade, att resultatet möjligen skulle hafva blifvit det, att de icke blifvit omvalda.

*Ifrågasatt
ändring af
117 § skiftes-
stadgan.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr von *Stapelmoor* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 24;

Nej — 76.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om tillägg till 26 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

*Ifrågasatt
tillägg till
§ 26 i lagen
angående
väghållnings-
besvärets
utgörande
på landet.*

Herr Berg, Lars: Den motion, som behandlas i det föredragna utskottsbetänkandet, är enligt mitt förmenande af så stor vikt för underhållet af de allmänna vägarne i vissa delar af riket, särskildt der liflig trafik råder, att jag anser, att den borde hafva beredts ett bättre öde och en grundligare utredning än den, som kommit densamma till del.

Då, efter hvad det vill synas, utskottets skäl i viss mån grunda sig på någon missuppfattning af den tekniska betydelsen i motionen, och då jag såsom ledamot i vägkomitén deltagit i ärendets förberedande

*Ifrågasatt
tillägg till
§ 26 i lagen
angående
väghållnings-
besvärets
utgörande
på landet.
(Forts.)*

behandling, hoppas jag, att kammaren tillåter mig meddela några korta upplysningar, hvilka måhända kunna bereda motionen ett bättre öde, då den, som jag förmodar, snart återkommer.

Utskottet åberopar i första hand vägkomiténs motivering, der komitén förklarar, att den på grund af den skedda utredningen anser, att några bestämmelser i afseende på fordonens och hjulkonstruktionernas beskaffenhet icke böra för det närvarande inrymmas i väglagen. Denna utredning verkställdes af mig, och med den egde det egendomliga förhållandet rum, att den uttalar en aldeles motsatt åsigt. Men komitén anförde endast den förberedande statistiska delen af utredningen med uteslutande af den senare, hvilket gaf mig anledning att uti en särskild reservation redogöra för denna. Jag yttrar der, att, ehuru jag visserligen anser, att dylika bestämmelser ej böra i afseende å trafiken å vanliga landsvägar intagas i väglagen, det deremot för transporter på grundförbättrade eller makadamiserade vägar vore lämpligt intaga bestämmelser om vissa hjulkonstruktioner, och att framför allt åt Konungens befallningshafvande borde lemnas rätt att förbjuda bruket af sådan körredskap, som skadar vägarne. I slutet af min reservation yttrar jag följande: "Då en sådan rättighet i åtskilliga orter, der bruket vintertiden af körredskap, som skadar och förstör vintervägarne, nu understundom förekommer, redan enligt gällande lag lärers af Konungens befallningshafvande utöfvas, i det föreskrifter häremot med utfäst vite pläga utfärdas, så synes det nödigt att i en ny väglag en dylik rättighet uttryckligen bibehålles, helst då en sådan bestämmelse skulle innebära möjlighet till lämpliga föreskrifter om fordonens beskaffenhet jemväl på grundförbättrade eller makadamiserade vägar, om och när dessa framdeles vinna utsträckning och förhållandena i öfrigt sådant påkalla.

Jag har därför trott, att ett stadgande af följande innehåll borde tilläggas och må hända lämpligen införas såsom ett mom. 3 under § 91, nemligen:

"Konungens befallningshafvande tillkommer att, efter landstingets hörande, vid vite, som i mom. 1 sägs, der förhållandena sådant kräfva, förbjuda bruket på allmänna vägar af sådan körredskap, som skadar vägarne."

Utskottet har deremot sagt, att en lagändring i den af motionärerna angifna riktning skulle innebära införandet i svenska väglagsstiftningen af en för densamma hittills aldeles främmande princip. Af hvad som nyss upplästes framgår — hvad för öfrigt är flere af herrarne bekant — att detta påstående ej är fullt enligt med verkliga förhållandet. I flera län hafva nemligen af ålder funnits särskilda bestämmelser om vinteråkdonen, om skyldighet att under vintertiden hålla åt ena sidan för att möjliggöra möte och förhindra vägens uppspärande i form af dike eller bildande af kontinuerliga gropar o. s. v. Det vore således icke någon nyhet, utan en utveckling och en tidsenlig förbättring af hvad som redan eger rum.

Vidare säger utskottet, att denna bestämmelse "skulle för dem, som komme att deraf beröras, medföra kostnader och olägenheter, vida öfverstigande de möjliga fördelar, som deraf skulle beredas".

Men då en sådan bestämmelse naturligtvis aldrig kan komma att utfärdas annat än med en tillräckligt lång öfvergångstid, hvarunder vederbörande finge slita ut sina gamla hjul eller vid reparation utbyta dem, då kunna kostnaderna ej sägas och tänkas blifva afsevärda. För öfrigt kan kostnadsfrågan i alla händelser ej spela någon rol vid en eljest vigtig lagstiftningsåtgärd.

Slutligen säger utskottet — och det är dess sista och mycket drastiska skäl — att "ett antagande af motionärernas förslag skulle kunna leda derhän, att en person, som t. ex. hade att med tyngre lass färdas öfver flera väghållningsdistrikt, blefve nödsakad att, för undvikande af straffpåföljd, för vissa delar deraf begagna hjul af annan beskaffenhet än dem, som under öfriga delen af vägen vore tillättna." Man kan tänka sig, menar utskottet, i hvilket bryderi den arme formannen skulle befinna sig midt på landsvägen, kanske långt in i skogen, der han måste byta om hjul, och sedan han hittat ett par och bytt om dem samt kört ett stycke, måste han åter byta om. Med ett ord han måste antingen rusta sig som en fältlavett med reservhjul ofvanpå eller ock utsätta sig för förskräckliga böter. I verkligheten blir det dock något helt annat och vida mindre farligt. Der blir det icke annan följd än att, der i ett distrikt påbjudits viss konstruktion på hjul, såsom nästan i alla land jag känner och särskildt i våra grannland är fallet, verkar detta endast i en vidsträckt rayon. Alla, som tänka köra öfver detta distrikt, måste skaffa sig under öfvergångstiden lämpliga hjul; och den afsedda bestämmelsen finge således ej annan påföljd, än att den nyttiga verkan af lagen komme att sträcka sig äfven delvis öfver sådana distrikt, der de ej äro påbjudna. Detta kostar ej något. Och jag beder därför att få framhålla, att det dels genom vetenskapliga experiment i vidsträckt grad, dels genom långvarig erfarenhet har bevisats, att en sådan enkel och kostnadsfri åtgärd som en föreskrift om fordonens beskaffenhet verkligen kan medföra stor lättnad i vägunderhållets börda på vissa vägar, som äro lifligt trafikerade. Sådana bestämmelser finnas, såsom sagts, i nästan alla land; i Tyskland, Frankrike, England, Norge och Danmark hafva sådana funnits länge och finnas ännu. Det vore därför enligt min åsigt äfven för oss både lämpligt, nyttigt och skäligt att i vår väglag upptaga liknande stadganden, och jag tror, att sådana också snart skola komma att der införas. Jag är emellertid icke enig med motionärerna i formuleringen af deras förslag, och då motionen ej heller fått någon utredning i utskottet, skulle det vara föga lämpligt och dessutom ej heller öfverensstämma med min åsigt att yrka bifall till motionen. Men jag har icke kunnat anse mig berättigad att tåga, utan velat framhålla dessa tekniska synpunkter för att i min ringa mån söka bereda frågan ett bättre öde i en kommande tid. Ty denna sak återkommer snart!

*Ifrågasatt
tillägg till
§ 26 i lagen
angående
väghållnings-
besvärets
utgörande
på landet.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 12 och 14 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 11, i anledning af väckt motion om tillägg till 35 och 53 §§ i lagen angående våghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, och

n:o 12, i anledning af väckt motion om sådan ändring i gällande konkurslag, att borgenär förhindras att genom uppgifvande af oriktig fordran utöfva obehörigt inflytande på konkursförvaltningen,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 8 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående allmänt tingsammansättningslikställighet i vissa fall med häradsting, lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter, lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdebalken och lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken.

Herr Hasselrot: Herr grefve och talman! Jag tillåter mig anhålla, att föredragningen af detta betänkande måtte ske så, att hvart och ett af de ifrågakvarande lagförslagen föredrages och proposition framställes på hvart och ett af dem.

På härefter gjord proposition beslöts, att förevarande utlåtande skulle på det sätt föredragas, att de af utskottet tillstyrkta lagförslagen hvart för sig företoges till afgörande och att först derefter utskottets gjorda hemställan företoges till pröfning.

Kongl. Maj:ts förslag till lag angående allmänt tingsammansättningslikställighet i vissa fall med häradsting.

Godkändes.

Kongl. Maj:ts förslag till lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter.

*Lagförslag
angående
tid för
insändande
af förteck-
ning å
lagfarter.*

Herr Hasselrot: Då jag ej deltagit i utskottets behandling af detta ärende, och jag har anmärkningar att göra mot nu föreliggande lagförslag i två afseenden, skall jag be att få framställa dem.

I lagen stadgas, att lagfart må beviljas endast vid lagtima ting. Då den gamla tingsordningen gälde öfverallt, tillämpades detta stadgande så, att lagfart beviljades ej blott under de ordinarie rättegångsdagarne, utan jemväl å de extra rättegångsdagar, som förekommo mellan de ordinarie rättegångsdagarne och den s. k. papperslösen. Det utsattes nemligen ofta extra rättegångsdagar af olika anledning, såsom för att handlägga särskilda mål, hålla ransakning, pröfva konkursansökningar o. d. Detta var extra rättegångsdagar under lagtima ting

och på dem hafva städse lagfarter beviljats. Så tillgår också ännu, der den gamla tingsordningen fortfarande är gällande. Förhållandet är ungefär enahanda — dock ej fullkomligt — i de domsagor, der den nya tingsordningen införts. Der finnas höstting och vårting, indelade i olika antal allmänna sammanträden, hvilka afslutas hvar och ett, sedan de ordinarie rättegångsdagarna äro slut. Men mellan dessa allmänna sammanträden förekomma nu — af samma anledning som under de gamla tingen förekomma extra rättegångsdagar — särskilda sammanträden. Det behöfs t. ex. mellan vårtingets första och andra allmänna sammanträde ett rättegångssammanträde för pröfning af en konkursansökning, för ransakning eller dylikt. Detta kallas för ett *särskildt sammanträde under lagtima vårtinget*. På många ställen i vårt land beviljas lagfarter på sådana särskilda sammanträden, emedan man anser, att det är en integrerande del af det lagtima tinget. I de sessionsdiarier, som upprättas öfver det lagtima tinget, måste också dessa särskilda sammanträden upptagas såsom tillhörande tinget. Jag erkänner emellertid villigt, att många jurister och framstående sådana anse, att detta förfarande, äfven om det icke strider mot lagens ordalydelse, likväl icke är enligt med lagens anda och mening. Men om den uppfattningen är riktig, att lagfart får beviljas på dessa särskilda sammanträden, och så tolkas dock lagen på många ställen, så fyller icke ifrågavarande lagbestämmelse sitt ändamål. Enligt densamma skall förteckning å lagfarter, beviljade å slutsammanträdet, insändas inom en månad, men för hvarje allmänt sammanträde under tinget skall sådan förteckning insändas inom en månad efter sammanträdet slut. Det saknas således bestämmelse, huru insändandet skall ske af förteckning å lagfarter, som beviljats på särskilda sammanträden mellan de allmänna, och jag tror, att man genom att välja något annat uttryck än "allmänt" kan undgå att nu behöfva slita den frågan, som egentligen ej föreligger, huruvida man har rätt att bevilja lagfart å särskildt sammanträde eller icke. Detta kunde ske genom att utbyta ordet "allmänt" mot "annat". Får man då bevilja lagfart endast å allmänt sammanträde, betyder det af mig föreslagna uttrycket det-samma som lagförslagets ordalag; får man bevilja lagfart äfven å särskildt sammanträde, har det blifvit stadgad samma bestämmelse för bådadera. Någon ändring i sak göres ej dermed, blott ett förtydligande.

Min andra anmärkning afser följande. Här stadgas, att lagfartsförteckning skall insändas en månad efter sammanträdet slut. Förr i världen skulle man sända in den en månad efter tingets slut, och då var tinget uppsatt och färdigt. Nu blir förhållandet annorlunda. Der det finnes blott ett tingslag, är mot denna bestämmelse visserligen intet att anmärka, ty der skall protokollet vara färdigt en månad efter sammanträdet slut, och då kan ju också förteckningen sändas. Men der sammanträden hållas hvarannan månad med olika tingslag och lagfarternas samlas på färre sammanträden och således blifva flera på hvar och ett sådant, möter svårighet att fullgöra ett sådant påbud. Jag vet exempel på, att det varit nära 500 lagfarter på ett dylikt sammanträde, och man är ej lagligen skyldig att hafva protokollet uppsatt

*Lagförslag
angående
tid för
insändande
af förteck-
ning å
lagfarter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående tid
för insändande af
förteckning
å lagfarter
(Forts.)

och färdigt förrän nästa sammanträde i tingslaget eller två månader derefter. Men enligt den föreslagna bestämmelsen skulle förteckningen insändas en månad efter sammanträdet slut och sålunda en månad, innan protokollet skall vara uppsatt. Detta kan mången gång blifva hardt när omöjligt. Någon olägenhet af att utsträcka tiden till två månader kan jag ej heller finna. Nu har emellertid Andra Kammaren redan godkänt lagförslaget, och för att ernå det mål att vid en sammanjemkning komma till det enligt min mening rigtige: två månader, nödgas jag nu föreslå den ändring, att det skulle blifva tre månader.

Då en återremiss ej skulle leda till något resultat, nödgas jag framställa ett positivt förslag och tillåter mig i sådant afseende föreslå, att slutet af lagförslaget må erhålla följande lydelse:

— — — "men för hvarje annat sammanträde under tinget skall sådan förteckning insändas inom *tre månader* efter sammanträdet slut."

Herr Hammarskjöld: Jag är visst icke fullt öfvertygad om rigtigheten eller lämpligheten af den praxis, som den siste talaren omnämnde, eller att på ett extra sammanträde under tinget lagfarter och in-teckningar beviljas. Men jag erkänner, att lagen ej är så klar, att ej saken kan omtvistas. Och då, såsom den siste talaren motive-rade sitt yrkande, att ordet "allmänt" skulle utbytas mot "annan", dermed icke skulle följa något godkännande af den ifrågavarande praxis, utan denna fråga vara öppen, såsom den hittills varit att afgöras i domstolsväg genom tolkning af nuvarande lag, har jag ingen invändning att göra mot det af den siste talaren framställda förslaget. Jag har endast velat yttra detta, på det att min tystnad ej måtte antagas såsom om jag för min del vore ense med honom om rigtigheten af den omförmälda praxis.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på föreliggande lagförslag endast yrkats, af herr *Hasselrot*, att detsamma skulle godkännas med den ändring, att första styckets slutmening erhöile följande lydelse: "men för hvarje annat sammanträde under tinget skall sådan förteckning insändas inom tre månader efter sammanträdet slut".

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner, först på godkännande af lagförslaget i oförändradt skick samt vidare på bifall till herr *Hasselrots* yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Kongl. Maj:ts förslag till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken och till lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken.

Godkändes.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut vid föredragningen af de särskilda lagförslagen.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 8 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 99, 101 och 108 §§ utsökningslagen den 10 augusti 1877, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af 2 § 4:o och 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts under dagen aflemnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om rätt till fiske, lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Upplästes en inkommen skrifvelse, så lydande:

Till Riksdagens Första Kammare.

Då jag vid åtskilliga tillfällen under år 1895 tjenstgjort som styrelseledamot vid riksbankens afdelningskontor i Hernösand, så finner jag mig förhindrad att mottaga kammarens uppdrag att vara suppleant för de revisorer, som hafva att granska samma afdelningskontors förvaltning under nämnda år, och får därför härmed värdigt afsäga mig detsamma. Hernösand den 12 februari 1896.

G. W. Bucht.

Med anledning af denna skrifvelses innehåll hemställde herr talmannen, det kammaren ville besluta, att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa onsdag, anställa val efter rektor Bucht af en revisorssuppleant för granskning af riksbankens afdelningskontors i Hernösand förvaltning och räkenskaper för sistlidna år.

Denna hemställan bifölls.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,56 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 18 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Anmälades och bordlades bevillningsutskottets betänkande n:o 1, angående vilkoren för försäljning af bränvin.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets den 15 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 2—4 samt 18—21.

På framställning af herr talmannen beslöts, att bevillningsutskottets denna dag bordlagda betänkande n:o 1 skulle på föredragningslistan till nästa sammanträde uppföras näst framför de två gånger bordlagda ärendena.

Kammaren åtskildes kl. 2,35 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.